

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

P O S U D E K
oponenta rigorózní práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Jana Hovorková

Název práce: Náhradní mateřství v evropských zemích

Jméno a příjmení oponenta: doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Kontrola na plagiáty: práce je 100% totožná s prací diplomovou téže autorky, což je dáno tím, že se jedná o uznání této kvalifikační práce za práci rigorózní.

Pozn. Diplomová práce obhájena na KOP PF UK v roce 2020, vedoucí: doc. Salač, oponent: doc. Šustek

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autorka předkládá svou práci diplomovou k uznání za práci rigorózní. Zvolila stále diskutovaný aktuální fenomén, jímž je náhradní mateřství se zvláštním zřetelem k různým přístupům v evropských úpravách. Jde o téma, které jistě zasluhuje pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí proběhlé diskuse v odborných periodikách a debata na celospolečenské úrovni. Autorka v úvodu své práce vymezuje její cíle (analyticko-komparativní) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu mohly být v úvodu zřetelněji naznačeny, ovšem z práce samotné je patrné, že autorka zvolila skutečně analytický přístup, který kombinuje s evaluací zahraniční i naší judikatury, aby nakonec dospěla k obecnějším poznatkům a dílčím syntézám. V práci byla využita komparace s jinými právními řádami (zejm. Velká Británie, Německo, Španělsko, Francie, Portugalsko) a bohatá cizojazyčná literatura, která umožnila autorce – i díky jejím jazykovým znalostem – představit zajímavé a originální názory zahraniční doktríny. Komparativní metoda je využívána kontinuálně v průběhu celého textu, což velmi oceňuji. Za mimořádně přínosné pokládám rovněž pasáže věnované průřezovému a mezioborovému rozboru statusových práv surogačního dítěte, a to i v kontextu přeshraničního náhradního mateřství. Obsah práce tak odpovídá jejímu názvu, když se nicméně autorka věnuje i analýze současného stavu v ČR.

2. Logická struktura a členění rigorózní práce:

Text (290 tis. znaků včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinálním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*. Práce je složena ze šesti velkých kapitol, z nichž většina je dále vnitřně členěna do jedné až dvou úrovní podkapitol., přičemž většina kapitol je přehledně zakončena dílčím shrnutím. První kapitola deskribuje pojem náhradního mateřství a plní funkci spíše propedeutickou. Druhá kapitola je pak věnována právním, etickým a morálním otázkám náhradního mateřství, přičemž se autorka zabývá pojetím úplatného i altruistického náhradního mateřství a naznačuje rizika komodifikace dítěte a jeho statusu. Následující kapitola analyzuje základní východiska vybraných právních úprav v Evropě. Pátá kapitola je věnována problematice úpravy/neúpravy náhradního mateřství v ČR. S ohledem na to, že nejde o téma zcela nové, neboť bylo již předmětem několika kvalifikačních prací, lze ocenit, že autorka svůj text prokládá i závěry různých sociologických šetření, která na bázi určité omezené empirie přináší první – třebaže kusé – závěry o tom, jak se žije všem aktérům náhradního mateřství

několik let poté. Zajímavá je v tomto smyslu citovaná britská studie. Je však nepochybné, že bude zapotřebí mnohem více longitudinálních studií. Výzkumy pak dále opatřila vlastní evaluací a komentáři.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů, které autorka správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenů základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly aktuální české i zahraniční právní nauky, tak publikace reflektující právní úpravu starší. Lze ocenit, že autorka neváhá konfrontovat základní názory české a zahraniční doktríny a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, jakož i rozdílné pohledy naší, zahraniční a evropské judikatury. Zároveň vyslovuje vlastní hodnocení a závěry. Třebaže nemusí čtenář úplně se všemi dílčími závěry souhlasit, pokládám je za naprosto relevantní a vždy pečlivě argumentované.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava rigorózní práce

Jazyková i stylistická úroveň práce výborná. V práci jsem neshledal žádných podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu názorů a závěrů, což je ocenitelné zejména při vymezování vztahu mezi jednotlivými aktéry náhradního mateřství, v otázce platnosti surogátních smluv a jejich vymahatelnosti, doporučeného obsahu takových ujednání atd.

Autorka by se mohla u ústní obhajoby blíže vyjádřit kupř. k:

- zda vidí potřebu regulace v ČR s ohledem na počty případů jako akutní?
- jaké by bylo dle autorky eticky správné řešení sporu Cook vs Harding z roku 2016?
- str. 18 – otázka svobody početí: k čemu se kloní sama autorka?
- Lze smluvně upravit případné rizikové chování gestační matky během těhotenství?

6. Odborná kvalita zpracování tématu rigorózní práce

Práce je po odborné stránce standardní a nepochybně splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje opravdu komplexní a utříděné znalosti vybrané hmotněprávní problematiky, jakož i souvisejících procesněprávních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech a neshledal jsem v ní žádné zásadní nedostatky. Z práce je rovněž cítit velké zaujetí autorky pro zkoumanou problematiku, jakož i její přesvědčivá erudice.

Závěr:

Předložená práce prokázala odbornou samostatnost při zpracovávání komplexního a mezioborového tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře nejen české, ale i zahraniční. **Práci doporučuji k uznání za práci rigorózní.**

Rigorózní práci hodnotím klasifikací: prospěla.

Datum: 5. 2. 2021

Podpis oponenta rigorózní práce
Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.